

ΣΑΜΑΡΑΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.
ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ & ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΦΟΡΕΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Η εταιρεία μας εφαρμόζει
Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης
ISO 9001:2015, ISO 14001:2015,
ISO 45001:2018, ISO 22301:2012,
ISO 27001:2013, ISO 50001:2011,
ISO 37001:2016, ISO 39001:2012
πιστοποιημένο από την

Κωδικός Έργου: Δ_223.03

Νόμιμος Εκπρόσωπος: ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ (Κιν: 6934 503450) Πληροφορίες : ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ, ΔΙΠΛ. ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ (Κιν:694 5552507),

Θεσσαλονίκη, 20 Φεβρουαρίου 2021

Προς : ΔΗΜΟ ΠΑΛΑΜΑ

Υπόψη : Τεχνική Υπηρεσία Δήμου Παλαμά

Δ/ση : Κ. Παπακυρίτση 4, ΤΚ: 432 00,
Παλαμάς

Τηλ. : +30 24443 50131

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Στα πλαίσια της ανάθεσης του έργου «Αναβάθμιση του Εκθεσιακού χώρου Ιτέας σε Κέντρο Αγροτικής Κληρονομιάς του Δήμου Παλαμά», σας αποστέλλουμε το τεύχος με τα παραδοτέα από το Μέρος Α΄, του Υποέργου 3.

Σημείωση: Οι Λεζάντες των εκθεμάτων, το φυλλάδιο επισκέπτη και τα έντυπα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων παραδίδονται σε ξεχωριστά, εκτυπώσιμα αρχεία μορφής pdf.

Φυλλάδιο επισκέπτη.

Πρόκειται για το έντυπο που θα διατίθεται στους επισκέπτες του Εκθετηρίου, και θα τους πληροφορεί για τη δημιουργία και τη λειτουργία του Εκθετηρίου, τη Συλλογή και το περιεχόμενο της Έκθεσης αναλυτικά. Το έντυπο έχει τη μορφή ενός έγχρωμου τρίπτυχου, μεγέθους Α3 σε πλήρη ανάπτυξη και περιλαμβάνει κείμενο και εικόνες.

Εξωτερική πλευρά από το έντυπο:

Το Αγροτικό Εκθετήριο του Δήμου Παλαμά.

Το 2010, ο εν ενεργεία τότε Δήμος Φύλλου, σε μια προσπάθεια διατήρησης και ανάδειξης της πολιτιστικής του κληρονομιάς, δημιούργησε ένα Αγροτικό Εκθετήριο στην Ιτέα, που βρίσκεται περίπου 7 χλμ. έξω από τον Παλαμά, την έδρα του σημερινού Δήμου. Το Εκθετήριο στεγάστηκε σε ένα ισόγειο κτίσμα αγροτικών αποθηκών, επιφάνειας 580 τ.μ., με χρηματοδότηση από το Γ' ΚΠΣ, όπου φιλοξενούνται μέχρι σήμερα περισσότερα από 4.000 καταγεγραμμένα εκθέματα, στον εσωτερικό αλλά και τον περιβάλλοντα χώρο του.

Όλα τα αντικείμενα προέρχονται από δωρεές κατοίκων της περιοχής και συνδέονται με τον υλικό, κοινωνικό και πνευματικό βίο, ενώ χρονολογούνται στα μέσα του περασμένου αιώνα. Συγκεκριμένα οι δωρεές προέρχονται από τα εξής μέρη: Ιτέα, Ερμιότι, Αμπελώνας, Ορφανά, Φύλλο, Παλαμάς, Καστράκι, Καρδίτσα, Σκεκώνα, Λάρισα, Λεύκη, Κοσκινά, Πέτρινο, Καταφύγι, Ηλιάς και Φάρσαλα.

Μία δεκαετία μετά το Εκθετήριο ανακαινίστηκε με χρηματοδότηση του Προγράμματος Ανάπτυξης 2014-2020 για παρεμβάσεις Δημόσιου χαρακτήρα, του τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER N. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ, από το Δήμο Παλαμά, με την υποστήριξη του Συλλόγου Φίλων του Εκθετηρίου αλλά και του Πολιτιστικού Συλλόγου Ιτέας.

Το Εκθετήριο Αγροτικής Κληρονομιάς του Δήμου Παλαμά είναι σήμερα ένας ζωντανός οργανισμός, με πολύπλευρη δραστηριότητα, ανοιχτός για τους τοπικούς συλλόγους, τους κατοίκους και τα σχολεία της ευρύτερης περιοχής, ενώ φιλοξενεί εκπαιδευτικά προγράμματα και εκδηλώσεις κοινωνικού, επιμορφωτικού και πολιτιστικού χαρακτήρα.

Πηγές για τα κείμενα της Έκθεσης:

Βασιλίδης Αθ. Ανδρεάδης, *Θύμιας απ' την ΙΤΕΑ (κόντρα στη λησμονιά)*, Αθήνα 2008

Λένα Γουργιώτη – Γιώργος Ν. Μητροφάνης, *Θεσσαλία, Σπάρι – Αλεύρι – Ψωμί, Παράδοση και εκσυγχρονισμός*, Εκδόσεις ΚΑΠΟΝ, ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ, 1999

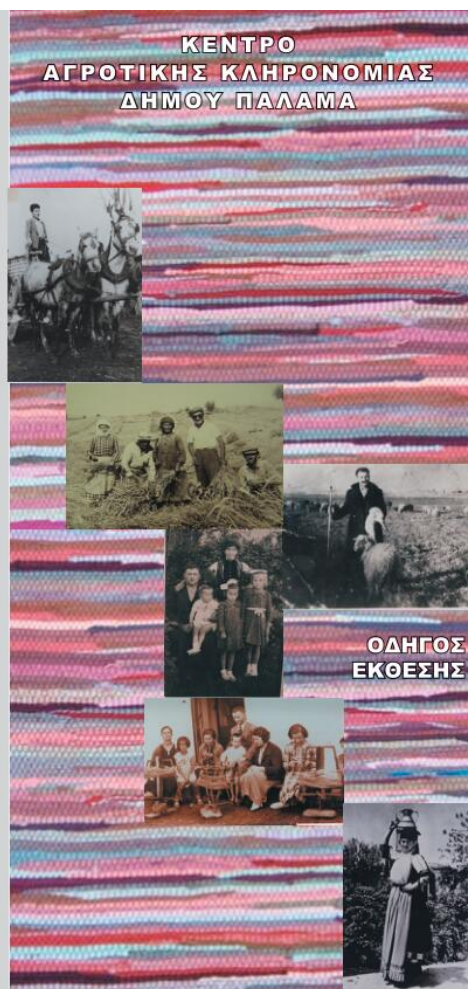
Λένα Γουργιώτη, *Η διαμόρφωση της κατοικίας των Καραγκούνηδων κατά το τέλος του 19^{ου} αι., Πρακτικά Α' Συνεδρίου Θεσσαλικών Σπουδών, Θεσσαλικά Χρονικά, 1980*

Ζήσης Τζαμούρτας, *Λαογραφική Πινακothήκη των Καραγκούνηδων (υλικός και πνευματικός βίος)*, Καρδίτσα 2003

Βασίλειος Τσαγγαλός του Ματθαίου, *Καλυβάκια Καρδίτσας, Ιστορία - Λαογραφία - Παράδοση*, 2002

Ωράριο λειτουργίας: Δε - Πα, 08:00'-13:30'
Διεύθυνση: Ιτέα Δήμου Παλαμά
(επί της επαρχιακής οδού Καρδίτσας-Λάρισας)
Τηλέφωνο επικοινωνίας: 24440 32404
email επικοινωνίας: museioiteas@gmail.com
facebook: Αγροτικό Λαογραφικό Μουσείο Ιτέας

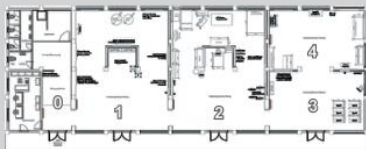

Εσωτερική πλευρά από το έντυπο:

Λίγα λόγια για την Έκθεση.

Η κεντρική ιδέα που διέπει την Έκθεση είναι η παρουσίαση του ντόπιου αγρότη και του τρόπου ζωής του, της καθημερινότητας στα χωράφια, στο σπίτι, στις κοινωνικές συνειρήσεις κατά τον προηγούμενο αιώνα. Πέρα από τις πληροφορίες των εκθεσιακών πανό, στο Εκθετήριο υπάρχουν σύγχρονα τεχνολογικά μέσα αναπαράστασης και διάδρασης, όπως είναι οι οθόνες αφής, τα ακουστικά με ηχητικά αποσπάσματα και οι οθόνες προβολής βίντεο. Η πλούσια Συλλογή του Αγροτικού Εκθετηρίου αποτελείται από παλιές φωτογραφίες, αγροτικά μηχανήματα κι εργαλεία, έπιπλα, είδη οικιακής χρήσεως και διακόσμησης, σκεύη, κουζινικά, είδη ένδυσης και υπόδησης, υφαντά, κεντήματα, βιβλία, κάδρα, διπλώματα, χρήματα, εκκλησιαστικά αντικείμενα, σχολικά είδη κι εργαλεία επαγγελματιών της περιοχής. Την Έκθεση απαρτίζουν μία εισαγωγική και τέσσερις θεματικές ενότητες διαδοχικά μέσα στο Εκθετήριο.

0 εισαγωγική ενότητα

Στο χώρο αυτό το Εκθετήριο υποδέχεται τον επισκέπτη και του παρουσιάζει το κύριο πρόσωπο της Έκθεσης, τους ντόπιους αγρότες, τους Καραγκούνηδες που έζησαν τον περασμένο αιώνα.

Παλιές φωτογραφίες κατοίκων της περιοχής, ταυτότητες, βιβλιάρια, αλλά και φωτογραφίες από την κοινωνική, θρησκευτική και πολιτιστική ζωή των ντόπιων κυριαρχούν σε αυτή την αίθουσα.

1 στο χωράφι

Η πρώτη θεματική ενότητα της Έκθεσης αφορά τον αγρότη και τη δουλειά του και παρουσιάζει στον επισκέπτη αναλυτικά τον τρόπο και τον χρόνο που γίνονται οι εργασίες στο χωράφι, στο μπιστόνι και τον αμπελώνα.

Τα εκθέματα αυτής της ενότητας είναι κυρίως εργαλεία που χρησιμοποιούνται στις αγροτικές εργασίες, όπως αλέτρια, δρεπάνια, αδοκάνες, καρπολόγια, κόσκινα, κοφίνες κ.ά.. Στην ενότητα αυτή γίνεται αναφορά στο καλλιεργούμενο προϊόν, τα δημητριακά, τα όσπρια, τα αμπέλια, τα φρούτα και τα λαχανικά. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σημασία των ζώων σε όλες τις αγροτικές εργασίες, τον ρόλο και τη συμμετοχή όλων των μελών της οικογένειας, αλλά και τη σύνδεση με τη θρησκεία.

Η ενότητα επεκτείνεται και στον περιβάλλοντα χώρο του Εκθετηρίου, όπου συναντά κανείς τα πρώτα αγροτικά μηχανήματα (τρακτέρ, αλυσισπικές μηχανές) που αντικατέστησαν σιγά σιγά τα ανθρώπινα χέρια και τα ζώα.

2 στο σπίτι

Στη δεύτερη θεματική ενότητα της Έκθεσης παρουσιάζεται αναλυτικά η οικογενειακή ζωή της αγροτικής οικογένειας μέσα στο σπίτι, όπου το κέντρο βάρους μετατοπίζεται από τον άντρα στη γυναίκα.

Γίνεται λόγος για τη διαδικασία του μαγειρέματος, την επεξεργασία του μαλλιού και τη διαδικασία της ύφανσης, τα είδη ένδυσης και υφαντών, τα τοπικά ήθη και έθιμα και τις γιορτές.

Τα εκθέματα αυτής της ενότητας είναι έπιπλα, σκεύη, κουζινικά, διακοσμητικά, εργαλεία ύφανσης, υφαντά, ηλεκτρικές συσκευές και άλλα είδη που συναντάει κανείς σε ένα σπίτι της περιοχής κατά τον προηγούμενο αιώνα.

3 στο σχολείο

Η τρίτη θεματική ενότητα της Έκθεσης απεικονίζει αφενός τη σχολική ζωή και αφετέρου το παιχνίδι των παιδιών. Παρουσιάζει στον επισκέπτη τη σχολική τάξη, τα μέσα διδασκαλίας και τα σχολικά είδη των μαθητών: ξύλινα θρανία, επιδοτέδιο αριθμητήρι, άτλαντες, υδρόγειος σφαίρα και βιβλία.

Στη συνέχεια γίνεται περιγραφή του παιχνιδιού. Μη διαθέτοντας τη δυνατότητα να αγοράσουν κάποιο παιχνίδι από μαγαζί, τα παιδιά επινοούσαν και κατασκεύαζαν μόνα τους αυτοσχέδια παιχνίδια, ενώ έπαιζαν ένα σωρό ομαδικά παιχνίδια που ο επισκέπτης διαπιστώνει πόσο μοιάζουν με τα σημερινά!

4 λοιπά επαγγέλματα

Η τέταρτη και τελευταία θεματική ενότητα της Έκθεσης αναφέρεται στα υπόλοιπα επαγγέλματα των ντόπιων, που συνδέονταν κυρίως με το επάγγελμα του αγρότη, την γη, τα ζώα, τα εργαλεία και τις μηχανές. Δίνεται στον επισκέπτη πληροφορία για κάποια συγκεκριμένα επαγγέλματα, όπως του σιδηρουργού, του καροποιού και του τσαγκάρη, με εκθέματα που προέρχονται από τον χώρο εργασίας τους, αλλά και για τις οικονομικές συναλλαγές γενικότερα.

Εκπαιδευτικά προγράμματα.

Κατά την επανέναρξη λειτουργίας του Εκθεσιακού Χώρου Αγροτικής Κληρονομιάς του Δήμου Παλαμά, μετά την ανακαίνισή του και την επανέκθεση της Συλλογής, κρίνεται σκόπιμο να υλοποιούνται εντός του Εκθετηρίου **συγκεκριμένα εκπαιδευτικά προγράμματα**, τα οποία έχουν σχεδιαστεί προσεκτικά και απευθύνονται σε **τρεις διαφορετικές ηλικιακές ομάδες κοινού**: μαθητές νηπιαγωγείου και δημοτικού (Α/βάθμιας εκπαίδευσης), μαθητές γυμνασίου και λυκείου (Β/βάθμιας εκπαίδευσης), και τέλος, ενήλικες.

Αξίζει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο πως για την επιτυχή υλοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων κρίνεται απαραίτητη η καλή συνεννόηση και συνεργασία μεταξύ υπεύθυνου του Εκθετηρίου και εκπαιδευτικού ή υπεύθυνου συντονιστή εφόσον πρόκειται για ομάδα ενηλίκων. Ανεξαρτήτως ηλικίας, οι συμμετέχοντες πρέπει να είναι προϋδρασμένοι για την επίσκεψη, να έχουν μαζί τους ενδεχομένως κάποια απαραίτητα υλικά όπως θα τους υποδείξει ο εκπαιδευτικός ή ο συντονιστής της ομάδας, να είναι κατάλληλα ντυμένοι, και να γνωρίζουν πώς συμπεριφερόμαστε σε έναν χώρο που λειτουργεί ως Εκθετήριο. Το Εκθετήριο από τη μεριά του έχει κάνει μία διαλογή συγκεκριμένων αντικειμένων της Συλλογής, τα οποία δανείζει, προκειμένου να υλοποιηθούν τα εκπαιδευτικά προγράμματα στους χώρους του και οφείλει να μεριμνήσει για την έγκαιρη διάθεση των εκπαιδευτικών φυλλαδίων στην εκάστοτε ομάδα. Επίσης, οφείλει να παίρνει την γραπτή άδεια των εκπαιδευτικών ή του συντονιστή, προτού δημοσιεύσει με οποιοδήποτε τρόπο φωτογραφικά κ.ά. αρχεία από τα εκπαιδευτικά προγράμματα, όπως άλλωστε ορίζει και η Νομοθεσία περί Προσωπικών Δεδομένων.

Περίοδος υλοποίησης προγραμμάτων: Οκτώβριος - Μάιος

Ημέρα: Τρίτη και Πέμπτη (ενδεικτικά)

Διάρκεια εκπαιδευτικού προγράμματος: 1-1 ½ ώρα

Ώρες διεξαγωγής: Α΄ βάρδια 9:15 – 10:45 & Β΄ βάρδια 11:00 – 12:30

Αριθμός μαθητών: έως 25 (ένα σχολικό τμήμα)

Οικονομική συμμετοχή: δωρεάν

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του κοινού, τις δυνατότητες και τους περιορισμούς του χώρου και το περιεχόμενο βεβαίως της Μόνιμης Έκθεσης. Συμβάλλουν στην κοινωνική, συναισθηματική και γνωστική ανάπτυξη των συμμετεχόντων, ενθαρρύνοντας την κριτική σκέψη, την πρωτοβουλία, τη φαντασία, τη δημιουργικότητα και τον προβληματισμό.

Γενικοί **στόχοι** των εκπαιδευτικών προγραμμάτων:

Οι συμμετέχοντες:

- Να **εξοικειωθούν με τον εκθεσιακό χώρο**, τα αντικείμενα της Συλλογής, την πολιτιστική, τεχνολογική και φυσική κληρονομιά.
- Να γίνει η επίσκεψη στο Εκθετήριο μια **ευχάριστη εμπειρία**, προσαρμοσμένη στις ανάγκες και τις δυνατότητες του κοινού.
- Να **εξελιχθούν** μέσα από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα **οι ικανότητες** για παρατήρηση, πρόβλεψη, υπόθεση, γενίκευση, σύγκριση, διάκριση, αξιολόγηση.
- Να εφοδιαστούν οι συμμετέχοντες με **τρόπους ανεξάρτητης μάθησης** και μελέτης για επόμενες επισκέψεις.
- Να προσεγγίσουν την **παράδοση με βιωματικό τρόπο**.
- Να αναγνωρίσουν το τραγούδι, το παιχνίδι και τη λαϊκή τέχνη ως μέσο προσωπικής έκφρασης και ανάδειξης κοινωνικών προβληματισμών.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα ειδικά για **ΑμεΑ** μπορούν να συμβάλλουν στην αποτροπή του αποκλεισμού των συμμετοχικών δραστηριοτήτων για τα άτομα με αναπηρίες, να βοηθήσουν στην απόκτηση εμπειριών και εκπαιδευτικών διαδικασιών χρησιμοποιώντας το Εκθετήριο ως εργαλείο και να ενισχύσουν τις δημιουργικές «τάσεις», προσφέροντας το κατάλληλο «έδαφος».

Ακολουθεί η αναλυτική περιγραφή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για μαθητές της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Το πρώτο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, που απευθύνεται σε μαθητές νηπιαγωγείου και δημοτικού, ή αλλιώς σε παιδιά **ηλικίας** από 5 έως 11 χρονών, **εστιάζει** στην 3^η Θεματική Ενότητα της Έκθεσης, που αφορά **στο παιχνίδι** και την σχολική ζωή. Το αντικείμενο της συγκεκριμένης Ενότητας είναι ιδιαίτερα οικείο και αγαπητό στα μικρά παιδιά και συνεπώς είναι ευκολότερο να νιώσουν ότι τους αφορά, να ταυτιστούν με τους πρωταγωνιστές της Έκθεσης στην αίθουσα αυτή.

Στόχος του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι ασφαλώς η επαφή των παιδιών με το γνωστικό αντικείμενο της Έκθεσης, μέσω της βιωματικής εμπειρίας που συνεπάγεται η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα και συγχρόνως ο προβληματισμός για τις συνθήκες διαβίωσης, μόρφωσης και ψυχαγωγίας στο πρόσφατο παρελθόν της περιοχής, ο συσχετισμός του χθες με το σήμερα.

Τίτλος του προγράμματος: «Τα παιδιά παίζει.»

Δομή του προγράμματος:

Στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα παρουσιάζεται το παραδοσιακό παιχνίδι, ατομικό και ομαδικό, με τα υλικά του, τα αντικείμενα, τις ιδιαίτερες ονομασίες τους, τους κανόνες, τον χρόνο και τον τρόπο που γινόταν παλιά. Τα παιδιά που συμμετέχουν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα έχουν επισκεφθεί πρώτα το Εκθετήριο κι έχουν συγκεντρωθεί μέσα στην αίθουσα της 3^{ης} Ενότητας, κάθονται στα θρανία και ο δάσκαλος ανοίγει την συζήτηση κάνοντας στα παιδιά ερωτήσεις, με αφορμή τα όσα είδαν μόλις. (15-20' διάρκεια)

Μετά τη συζήτηση τα παιδιά παίζουν ένα παιχνίδι μνήμης και παρατηρητικότητας (5' διάρκεια) κι έπειτα ξεκινούν τις χειροτεχνίες/κατασκευές ανά ομάδες. Ο δάσκαλος προτείνει και βοηθάει τα μικρότερα παιδιά. (15-20' διάρκεια)

Αφού ολοκληρώσουν την κατασκευή τους διανέμεται το φυλλάδιο του εκπαιδευτικού προγράμματος. Το φυλλάδιο περιέχει σύντομο κείμενο που αναφέρεται στη συγκεκριμένη εκθεσιακή ενότητα, φωτογραφίες της Έκθεσης, στίχους τραγουδιών κι ερωτήσεις με σκοπό να προβληματιστούν και να φανταστούν τα παιδιά. Περιέχει επίσης παιχνίδια όπως κρυπτόλεξο, αντιστοίχισης, αινίγματα και γλωσσοδέτες, καθώς και τυπωμένο ασπρόμαυρο πατρόν που τα παιδιά μπορούν να βάψουν με χρώματα και να το κόψουν, δημιουργώντας έτσι τη δική τους χειροτεχνία στο σπίτι.

Ο εκπαιδευτικός που συνοδεύει την τάξη παίρνει εκτός από το φυλλάδιο κι έναν «οδηγό» για την υλοποίηση του προγράμματος, προτεινόμενα θέματα συζήτησης με τα παιδιά, καθώς κι εργασίας υπό μορφή καθηκόντων, ή υπό μορφή ενός πρότζεκτ που μπορεί να δουλέψει ολόκληρη η τάξη στην ευέλικτη ώρα του σχολικού προγράμματος, το διάστημα που ακολουθεί. Μπορεί επίσης να εμπλουτίσει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με κάποια αφήγηση προσωπικών του αναμνήσεων που σχετίζονται με αυτή τη θεματική.

Τέλος, στον υπαίθριο χώρο του Εκθετηρίου, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ολοκληρώνεται με την αναβίωση παραδοσιακών υπαίθριων παιχνιδιών, το παιχνίδι «η καημένη Έλλη» (σημερινό «η μικρή Ελένη») και «Περνά, περνά η μέλισσα» για τα μικρά παιδιά και το παιχνίδι «Παντέρα» για τα μεγαλύτερα. (15' διάρκεια)

Κατόπιν συνεννόησης και ανάλογα με την εποχή, οι μαθητές μπορούν και να φυτέψουν μικρά αρωματικά φυτά στον περιβάλλοντα χώρο του Εκθετηρίου, σε σημείο που θα τους υποδείξει ο υπεύθυνος του Εκθετηρίου και με την βοήθεια του εκπαιδευτικού που τα συνοδεύει, μια δραστηριότητα που παρατείνει την παραμονή των παιδιών στο Εκθετήριο για περίπου 20 επιπλέον λεπτά.

Εάν περισσεύει χρόνος, ή ο καιρός δεν είναι καλός, οι μαθητές του νηπιαγωγείου και της Α' δημοτικού παραμένουν στην αίθουσα και ο δάσκαλος τους διαβάζει ένα παραμύθι που συνήθιζαν να λένε στα παιδιά τα παλιά χρόνια. Οι μαθητές Β'-ΣΤ' Δημοτικού ενημερώνονται από τον δάσκαλό τους για την Διακήρυξη των δικαιωμάτων του παιδιού και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ολοκληρώνεται με μία σύντομη συζήτηση γύρω από αυτά. (15' διάρκεια).

Τι πρέπει να προσκομίσουν οι συμμετέχοντες: κασετίνες με μαρκαδόρους, ψαλίδι, κόλλα
μία παλιά εφημερίδα, κολλητική ταινία, σπάγκο, κοπίδι
3 ελαφριά ξύλα ή καλάμια μήκους 80 εκ.
μικρά αρωματικά φυτά (προαιρετικά)

Οδηγός Υλοποίησης Εκπαιδευτικού Προγράμματος «Τα παιδιά παίζει» για τον εκπαιδευτικό (πρωτοβάθμια εκπαίδευση)

Ο εκπαιδευτικός συγκεντρώνει τους μαθητές στην Τρίτη ενότητα της Έκθεσης, «στο σχολειό», και ξεκινάει με την επεξήγηση του τίτλου του προγράμματος.

«Τα παιδιά παίζει» είναι μία φράση που έλεγαν οι αρχαίοι, όταν έβλεπαν κάποιον μεγάλο να συμπεριφέρεται σαν παιδί, εννοώντας ότι το παιχνίδι είναι για τα παιδιά. Για όλα τα παιδιά το παιχνίδι σημαίνει διασκέδαση, ξεκούραση σε σχέση με το μάθημα και το διάβασμα, κοινωνικοποίηση όταν παίζουν παρέα με άλλα παιδιά, εκτόνωση, φαντασία και δημιουργικότητα, με απλά λόγια γέλιο και χαρά!

➤ Διάλογος (λόγια/ερωτήσεις εκπαιδευτικού):

- Εσείς σήμερα χαίρεστε όταν παίζετε; Πόσο συχνά παίζετε;
- Με ποιόν παίζετε και πού;
- Αυτό το παιχνίδι ακούγεται πολύ ενδιαφέρον. Θέλεις να μας πεις πώς παίζεται;
- Αυτό το παιχνίδι είναι ομαδικό; Με πόσους παίζεται;
- Αυτό το παιχνίδι σου το έφερε κάποιος δώρο;
- Αυτό το παιχνίδι το πουλάνε στα μαγαζιά; Μπορεί όποιος θέλει να το αγοράσει;
- Ωραία! Τώρα φανταστείτε λίγο και πείτε μου τι νομίζετε..... Εκείνα τα χρόνια, τα παιδιά έπαιζαν; Με τι έπαιζαν; Είχαν στο σπίτι τους υπολογιστές ή επιτραπέζια παιχνίδια;
- Λοιπόν, τα παιδιά τότε και έπαιζαν και χαρούμενα ήταν, και μάλιστα υπήρχαν και τρία είδη παιχνιδιών που τα έχετε κι εσείς σήμερα και σας αρέσουν πολύ! Μπορείτε να μαντέψετε ποια ήταν αυτά;
- Είχαν κούκλες, αυτοκινητάκια και νεροπίστολα! Όμως ήταν πολύ διαφορετικά από αυτά που ξέρουμε σήμερα. Έχει κάποιος από εσάς ένα τέτοιο παιχνίδι;
- Το έχεις φτιάξει μόνος σου ή σου το αγόρασε κάποιος;
- Επειδή εκείνα τα χρόνια ο κόσμος δεν μπορούσε να αγοράσει παιχνίδια και στα χωριά ούτε καν υπήρχαν μαγαζιά που να τα πουλάνε, τα παιδιά τα έφτιαχναν μόνα τους! Και στα μικρά κορίτσια οι μαμά ή η γιαγιά τους έφτιαχναν πάνινες κούκλες με υφάσματα που περίσσευαν και τους έφτιαχναν και ρουχαλάκια που έμοιαζαν με τα δικά τους. Τα μεγαλύτερα αγόρια έφτιαχναν νεροπίστολα, που τα έλεγαν «τσουφλέκες» και αυτοκινητάκια. Ξέρετε από τι τα έφτιαχναν;
- Τα παιδιά χρησιμοποιούσαν ότι είχαν στη διάθεσή τους: ξύλα, καλάμια, παλιές εφημερίδες, κουρέλια, παλιά τενεκεδένια κουτιά από γάλα, καρφιά, πέτρες... Άλλα δύο γνωστά παιχνίδια που έφτιαχναν ήταν ο χαρταετός και το φουρφούρι, που θα τα

φτιάξουμε κι εμείς σήμερα. Τον χαρταετό δεν τον πετούσαν μόνο την Καθαρά Δευτέρα, αλλά κι άλλες μέρες.

➤ Παιχνίδι μνήμης/παρατηρητικότητας:

Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες και ο δάσκαλος τους ζητάει να παρατηρήσουν πολύ προσεκτικά για 2-3 λεπτά την αίθουσα με τα αντικείμενα και τα ταμπλό στους τοίχους. Μετά πηγαίνουν στη διπλανή αίθουσα και κάνει τρεις ερωτήσεις σε κάθε ομάδα εναλλάξ.

Ομάδα Α:

- Στην αίθουσα υπήρχαν έξι θρανία. Σωστό ή λάθος;
- Τι χρώμα είχε το κουδούνι του σχολείου;
- Τι κρατούσε ο δάσκαλος στο χέρι;

Ομάδα Β:

- Στην αίθουσα υπήρχε ένας χάρτης (άτλαντας). Σωστό ή λάθος;
- Τι χρώμα είχαν τα ξύλινα θρανία;
- Τι στεκόταν δίπλα στον πίνακα για το μάθημα των μαθηματικών;

➤ Χειροτεχνία/Κατασκευή:

Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες και ο δάσκαλος τους ζητάει να καθίσουν στο δάπεδο και μοιράζει τα υλικά κατασκευής του χαρταετού, ενώ εξηγεί πώς θα τον φτιάξουν. Η μία ομάδα θα φτιάξει τον σκελετό του χαρταετού και η άλλη το «σώμα» του χαρταετού και στο τέλος όλοι μαζί την ουρά του. Εφόσον βοηθάει ο καιρός οι μαθητές θα χαρούν να τον δουν να πετάει ψηλά στον ουρανό. Για τον τρόπο κατασκευής ενός παραδοσιακού χαρταετού δεξ εδώ:

<https://www.youtube.com/watch?v=XLBMhaqSDZM>

➤ Αναβίωση παραδοσιακών υπαίθριων παιχνιδιών:

Η καημένη Έλλη

Η καημένη Έλλη ή αλλιώς η μικρή Ελένη είναι παιδικό παραδοσιακό τραγούδι - παιχνίδι. Τα παιδιά σχηματίζουν ένα κύκλο και στο κέντρο του κύκλου κάθετα ένα παιδί που παίρνει εκείνη τη στιγμή το όνομα της μικρής Ελένης που προσποιείται ότι κλαίει. Τα υπόλοιπα παιδιά γυρνούν γύρω γύρω τραγουδώντας:

Η μικρή Ελένη

κάθετα και κλαίει

πως δεν την παίζουν οι φιλενάδες της.

Σήκω απάνω

τα μάτια κλείσε

τον ήλιο κοίτα

και πιάσε όποιον θες!

Μόλις τελειώσει το τραγούδι, η μικρή Ελένη σηκώνεται όρθια με κλειστά μάτια, υψώνει το κεφάλι κατά τον ήλιο κι έπειτα, ψηλαφιστά, πλησιάζει ένα από τα παιδιά του κύκλου και διαλέγει ένα στην τύχη. Το παιδί που διάλεξε η μικρή Ελένη παίρνει τη θέση της στο κέντρο του κύκλου και το παιχνίδι ξαναρχίζει. Τα παιδιά συνεχίζουν τραγουδώντας:

Η μικρή Ελένη

κάθεται και κλαίει

πως δεν την παίζουν οι φιλενάδες της.

Σήκω απάνω

τα μάτια κλείσε

τον ήλιο κοίτα

κι αποχαιρέτισε!

Περνά, περνά η μέλισσα

Δύο παιδιά κάνουν τους αρχηγούς. Διαλέγουν μεταξύ τους από κάτι εντυπωσιακό ή κάτι που τους αρέσει πολύ. Παραδείγματος χάρη το ένα διαλέγει μία ωραία τούρτα με σοκολάτα και σαντιγύ και το άλλο ένα ωραίο παγωτό με κρέμα, σοκολάτα και μπόλικο σιρόπι. Ή το ένα την όμορφη βασιλοπούλα με το διαμαντένιο στέμμα και το άλλο την γοργόνα με τα χρυσά μαλλιά. Τότε στέκονται ο ένας απέναντι στον άλλον και τα υπόλοιπα παιδιά κάνουν μία ουρά στο πλάι. Τα δύο παιδιά χτυπούν τα χέρια τους ψηλά σαν αψίδα να περάσουν οι άλλοι ένας ένας από κάτω τραγουδώντας:

Περνά περνά η μέλισσα με τα μελισσόπουλα,

με τα μελισσόπουλα

και με τα παιδόπουλα

και με τα παιδόπουλα!

Σταματούν το παιδί που περνάει κάτω από την αψίδα τη στιγμή που τελειώνει το τραγούδι και του λένε μυστικά στ' αυτί αυτά που έχουν βάλει για να διαλέξει. Αυτό του το λέει ο ένας συνήθως χωρίς να πει, ποιός έχει βάλει τι. Εάν το παιδί ζητήσει π.χ. "το παγωτό με κρέμα" πηγαίνει πίσω απ' αυτόν που έχει ονομαστεί έτσι και τον κρατά από τη μέση. Το ίδιο επαναλαμβάνεται μέχρι να διαλέξουν όλα τα παιδιά. Έτσι γίνονται δύο αλυσίδες. Μετά πιάνονται οι αρχηγοί από τα χέρια και τραβιούνται από τα πίσω παιδιά. Όποια ομάδα τραβήξει την άλλη κερδίζει.

Παντέρα

Τα παιδιά χαράζουν με ένα ξύλο στο χώμα έναν μεγάλο κύκλο, που είναι το αλώνι. Στο κέντρο του μπηγουν το ξύλο, που έχει ύψος περίπου ένα μέτρο, και το δένουν στην κορυφή του ένα μαντήλι. Αυτή είναι η παντέρα, ή αλλιώς παντιέρα, δηλαδή η σημαία.

Ένα παιδί μπαίνει μέσα στο αλώνι και πρέπει να φυλάει την παντέρα. Τα άλλα παιδιά προσπαθούν να την αρπάξουν και του τραγουδούν:

Έβγα, έβγα στου μιζντάν'

για να φας πολύ κατράν.

Εάν καταφέρουν να την αρπάξουν, την βάζουν πάλι πίσω στη θέση της και το παιχνίδι επαναλαμβάνεται, μέχρι το παιδί που τη φυλάει να πιάσει κάποιον μέσα στο αλώνι και τότε εκείνος να πάρει τη θέση του!

➤ Αφήγηση παραμυθιού:

Ο λύκος και τα επτά κατσικάκια

Μια φορά και ένα καιρό, σε μια μακρινή χώρα, ήταν μία μαμά κατσικά η οποία είχε επτά μικρά κατσικάκια. Η κατσικά αυτή αγαπούσε πολύ τα κατσικάκια της όπως κάθε μητέρα αγαπάει τα παιδάκια της.

Μια μέρα όμως η μαμά κατσικά έπρεπε να πάει στην αγορά για να τους φέρει φαγητό. Πριν φύγει φώναζε τα κατσικάκια κοντά της και τους λέει:

«Παιδάκια μου εγώ θα βγω στο δάσος, για αυτό εσείς θα πρέπει να προσέχετε. Ειδικά να φυλαχτείτε από τον λύκο γιατί αν μπει μέσα στο σπίτι, θα σας φάει όλα όπως είσαστε με τη μία. Έχετε τον νου σας γιατί ο κακούργος μπορεί και μεταμφιέζεται και αλλάζει όσες μορφές θέλει. Ότι και να κάνει όμως, πάντοτε η φωνή του παραμένει βραχνή και τα πόδια του είναι μαύρα».

Τα κατσικάκια απάντησαν:

«Μητέρα μη φοβάσαι θα προσέχουμε, πήγαινε εσύ και μη στεναχωριέσαι».

Έτσι η κατσικά ξεκίνησε ήσυχη για το δάσος. Δεν πέρασε πολύ ώρα και κάποιος χτύπησε την πόρτα φωνάζοντας:

«Ανοίξτε παιδιά μου, είμαι η μαμά σας και έφερα κάτι για τον καθέναν από εσάς».

Αλλά τα κατσικάκια άκουσαν την βραχνή φωνή και κατάλαβαν ότι είναι ο λύκος.

«Φύγε λύκε και δεν θα σου ανοίξουμε, η μητέρα μας έχει μια λεπτή γλυκιά φωνή ενώ η δικιά σου είναι βραχνή», του είπαν!

Τότε ο λύκος πήγε στον φούρναρη και πήρε ένα βάζο μέλι. Το έφαγε όλο και έτσι η φωνή έγινε γλυκιά και ψιλή.

Μετά επέστρεψε και χτύπησε την πόρτα φωνάζοντας:

«Ανοίξτε παιδιά μου, είμαι η μαμά σας και έφερα κάτι για τον καθέναν από εσάς!»

Αλλά ο λύκος είχε ακουμπήσει το μαύρο πόδι του στο παράθυρο. Τα κατσικάκια είδαν το μαύρο πόδι του και απάντησαν:

«Δεν σου ανοίγουμε, η μαμά μας δεν έχεις μαύρο πόδι όπως εσύ: εσύ είσαι ο λύκος».

Μόλις είδε ότι και πάλι δεν του άνοιξαν τα παιδιά, ο λύκος πήγε πάλι τρέχοντας στον φούρναρη και του λέει: «Δώσε μου αμέσως ένα σακί αλεύρι να αλειφτώ». Ο φούρναρης κατάλαβε ότι κάποια βρομοδουλειά θα ετοιμάζει και αρνήθηκε. Τότε ο λύκος τον απείλησε: «Αν δεν μου δώσεις αλεύρι θα σε φάω». Έτσι ο φούρναρης του έδωσε το αλεύρι και ο λύκος το έριξε πάνω στα πόδια του και έγιναν κάτασπρα.

Μετά από αυτό ο κακός λύκος πήγε για τρίτη φορά στο σπίτι με τα κατσικάκια και αφού χτύπησε την πόρτα του είπε:

«Ανοίξτε μου παιδάκια μου, η μητερούλα σας είμαι. Μόλις γύρισα από το δάσος και έχω φέρει κάτι για τον καθέναν από εσας».

Τα κατσικάκια τότε απάντησαν:

«Δείξε μας το πόδι σου για να δούμε αν είσε πράγματι η μητερούλα μας».

Τότε ο λύκος έβαλε το πόδι του στο παράθυρο και όταν είδαν ότι είναι άσπρο πίστεψαν ότι έλεγε την αλήθεια και άνοιξαν την πόρτα.

Αυτός όμως που μπήκε μέσα ήταν ο λύκος. Μόλις τον είδαν τα κατσικάκια έτρεξαν να κρυφτούν. Το ένα πήδηξε και κρύφτηκε κάτω από το τραπέζι, το δεύτερο κάτω από το κρεβάτι, το τρίτο μέσα στον φούρνο, το τέταρτο μέσα στην κουζίνα, το πέμπτο μέσα στην ντουλάπα, το έκτο μέσα στην λεκάνη του νεροχύτη και το έβδομο στο ντουλάπι του ρολογιού. Αλλά ο λύκος τα βρήκε όλα και τα κατάπιε το ένα κατσικάκι μετά το άλλο. Μόνο το έβδομο κατσικάκι, το μικρότερο που είχε κρυφτεί στο ντουλάπι του ρολογιού δεν κατάφερε να βρει. Μόλις ο λύκος χόρτασε σύρθηκε βαρύς βαρύς και ξάπλωσε κάτω από ένα δέντρο και αποκοιμήθηκε.

Δεν πέρασε πολύ ώρα και η μαμά κασίκα επέστρεψε στο σπίτι. Η πόρτα όμως ήταν ανοικτή, το τραπέζι, οι καρέκλες και οι πάγκοι αναποδογυρισμένα, τα πάντα πεταμένα από εδώ και απο εκεί, χαμός. Και τα κατσικάκια πουθενά! Η μαμά κασίκα έψαχνε για τα παιδιά της αλλά πουθενά δεν μπορούσε να τα βρει. Μετά άρχισε να τα φωνάζει ένα, ένα με το ονομά τους αλλά κανένα δεν απαντούσε. Μόνο όταν φώναξε το μικρότερο, ακούστηκε μία λεπτή φωνούλα: «Εδώ μανούλα στο ντουλάπι του ρολογιού.» Η μητέρα πήγε στο ρολόι και έβγαλε το μικρό της. Αυτό της είπε τι είχε συμβεί και η κασίκα έκλαψε για τα καημένα τα παιδιά της.

Όμως παρά την θλίψη της, αποφάσισε να βρει τον λύκο και να σώσει τα παιδιά της. Εφυγε γρήγορα από το σπίτι και το μικρό το κατσικάκι την ακολούθησε. Μετά από λίγο, βρήκαν τον λύκο που ήταν ξαπλωμένος κάτω από το δέντρο και ροχάλιζε.

Η κασίκα τον παρατηρούσε μέχρι που τελικά είδε ότι στην κοιλιά του κάτι κουνιόταν.

«Θεέ μου, λες να είναι ακόμη ζωντανά τα καημένα τα παιδάκια μου;» αναρωτήθηκε.

Έστειλε τότε το μικρό κατσικάκι στο σπίτι για να φέρει ψαλίδι, σχοινί και ύφασμα. Μετά έκοψε την κοιλάρα του λύκου και πριν ακόμη ολοκληρώσει καλά-καλά την πρώτη κοψιά, τσουπ πετάχτηκε έξω το πρώτο κατσικάκι.

Έτσι, η μαμά κασίκα συνέχισε να κόβει και έβγαλε έξω και τα έξι κατσικάκια. Όλα ήταν ακόμη ζωντανά και δεν είχαν πάθει απολύτως τίποτα, γιατί ο λαίμαργος λύκος τα είχε καταπιεί ολόκληρα.

Η κασίκα έστειλε τότε τα κατσικάκια να φέρουν πέτρες για να γεμίσουν την κοιλιά του κακού λύκου όσο ακόμα κοιμόταν. Τα επτά κατσικάκια κουβάλησαν όσο πιο γρήγορα μπορούσαν πέτρες και τις βάλανε στην κοιλιά του λύκου. Μετά η κασίκα έραψε την κοιλιά όσο πιο γρήγορα μπορούσε.

Έτσι, όταν ξύπνησε ο λύκος και σηκώθηκε στα πόδια του, πήγε σε μια λίμνη να πει νερό επειδή οι πέτρες του προκάλεσαν δίψα. Όταν όμως άρχισε να περπατάει οι πέτρες στην κοιλιά του άρχισαν να κουνάνε πέρα δώθε. Τότε φώναξε:

«Τι κουνάει και χτυπάει
και είναι μέσα στην κοιλιά
Νόμιζα ήταν κατσικάκια
μα σαν πέτρα με χτυπά»

Και όταν έφτασε στη λίμνη και έσκυψε να πει νερό, οι πέτρες τον παρέσυραν μέσα και έτσι ο κακός λύκος πνίγηκε.

Τα κατσικάκια έτρεξαν χαρούμενα και φώναζαν: «Ο λύκος πέθανε, ο λύκος πέθανε» και χόρευαν με την μητέρα τους.

Και ζήσαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα!

➤ Ενημέρωση & συζήτηση για τα δικαιώματα του παιδιού:

Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού

Η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, γνωστή και ως Διακήρυξη της Γενεύης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, είναι ένα διεθνές κείμενο το οποίο προωθεί και προασπίζει τα δικαιώματα των παιδιών, συντάχθηκε από την Εγκλαντίν Τζεμπ και υιοθετήθηκε στις 26 Νοεμβρίου 1924 από την Κοινωνία των Εθνών.

ΑΡΧΗ ΕΒΔΟΜΗ

Στο παιδί αναγνωρίζεται το δικαίωμα της εκπαίδευσης, η οποία θα παρέχεται δωρεάν και θα είναι υποχρεωτική, στη στοιχειώδη τουλάχιστον βαθμίδα. Στο παιδί θα παρέχεται μια εκπαίδευση που θα προάγει τη γενική παιδεία του και θα του δώσει τη δυνατότητα με βάση την αρχή της ισότητας των ευκαιριών να αναπτύξει τις ικανότητές του, την ατομική του κρίση και το αίσθημα της ηθικής και κοινωνικής ευθύνης του και να γίνει ένα χρήσιμο μέλος της κοινωνίας.

Τα πραγματικά συμφέροντα του παιδιού θα αποτελούν την κατευθυντήρια αρχή εκείνων που είναι υπεύθυνοι για την εκπαίδευση και την καθοδήγησή του. Η ευθύνη αυτή ανήκει κατά πρώτο λόγο στους γονείς του.

Το παιδί θα έχει κάθε ευκαιρία για παιχνίδι και ψυχαγωγία, που πρέπει να κατευθύνονται προς τους ίδιους σκοπούς που επιδιώκει και η εκπαίδευση. Η κοινωνία και οι δημόσιες υπηρεσίες θα επιδιώξουν να προωθήσουν την απόλαυση του δικαιώματος αυτού.

ΑΡΧΗ ΕΝΑΤΗ

Το παιδί θα προστατεύεται από κάθε μορφή εγκατάλειψης, σκληρότητας και εκμετάλλευσης. Δεν θα είναι αντικείμενο κανενός είδους συναλλαγής.

Το παιδί δεν θα προσλαμβάνεται σε εργασία πριν φτάσει στη κατάλληλη κατώτατη ηλικία. Σε καμία περίπτωση δεν θα εξαναγκάζεται ή θα του επιτρέπεται να απασχολείται σε εργασία ή επάγγελμα που θα ζημιώνει την υγεία ή την εκπαίδευσή του ή θα παρεμποδίζει την σωματική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξή του.

Ο Δεκάλογος των δικαιώματων του παιδιού

Δικαιούμαι να έρθω στη ζωή. Δικαιούμαι να υπάρξω.

Δικαιούμαι να μεγαλώσω σε έναν κόσμο χωρίς βία και φτώχεια.

Δικαιούμαι να ζήσω σε έναν κόσμο που σέβεται και προστατεύει το φυσικό περιβάλλον.

Δικαιούμαι να έχω ελεύθερη πρόσβαση στον μαγικό κόσμο της γνώσης.

Δικαιούμαι να έχω ελεύθερο χρόνο και χώρο για να παίζω.

Δικαιούμαι να μάθω τί είναι καλό για την σωματική και ψυχική μου υγεία.

Δικαιούμαι να περνάω αρκετό χρόνο με τους γονείς μου.

Δικαιούμαι να ζήσω με αθωότητα και ανεμελιά τα παιδικά μου χρόνια.

Δικαιούμαι να ζήσω σε μία κοινωνία που προστατεύει τα προσωπικά μου δεδομένα.

Δικαιούμαι έναν κόσμο ανθρώπινο, δίκαιο και ειρηνικό. Έναν κόσμο στον οποίο θα μεγαλώσουν αύριο τα δικά μου παιδιά. (Πηγή UNICEF)

➤ Θέματα για εργασία/πρότζεκτ:

Κατασκευή παιχνιδιού από ανακυκλώσιμα υλικά

Συγκέντρωση παλιών παιχνιδιών σε καλή κατάσταση για φιλανθρωπικό παζάρι

Παιδική εκμετάλλευση – εργασία

Κακοποίηση ζώων (παγίδες, αρκούδες «χορεύτριες»...)

Κίνδυνοι κάποιων σημερινών παιχνιδιών

Ζήτημα σχολικού εκφοβισμού: παλιά και σήμερα

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για μαθητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Το δεύτερο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, που απευθύνεται σε μαθητές γυμνασίου και λυκείου, ή αλλιώς σε έφηβους ηλικίας από 12 έως 18 χρονών, **εστιάζει** στην 1^η Θεματική Ενότητα της Έκθεσης, που αφορά στις εργασίες για την καλλιέργεια της γης, ειδικότερα στα **καλλιεργήσιμα προϊόντα**, την επεξεργασία των καρπών και την **υγιεινή διατροφή**.

Στόχος του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι ασφαλώς η επαφή των μαθητών με το γνωστικό αντικείμενο της Έκθεσης, μέσω της βιωματικής εμπειρίας που συνεπάγεται η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα και συγχρόνως ο προβληματισμός για τα σχεδόν ακατέργαστα αγαθά της φύσης που αποτέλεσαν την βασική τροφή των κατοίκων στο πρόσφατο παρελθόν της περιοχής, αλλά και το πόσο υγιεινά τρέφονταν οι άνθρωποι τότε. Σήμερα άλλωστε όλοι οι ειδικοί επιστήμονες που ασχολούνται με την υγεία και την ευεξία του ανθρώπου, τονίζουν τη σημασία της σωστής διατροφής περισσότερο από ποτέ!

Τίτλος του προγράμματος: «Τροφή για σκέψη.»

Δομή του προγράμματος:

Προκειμένου να κερδίσει το ενδιαφέρον των μεγάλων μαθητών, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ξεκινάει με ένα παιχνίδι κρυμμένου θησαυρού που γίνεται μέσα στην αίθουσα της 1^{ης} ενότητας. Οι μαθητές χωρίζονται σε δύο ομάδες, ο καθηγητής εξηγεί τους κανόνες και το παιχνίδι αρχίζει! (15'-20' διάρκεια)

Έπειτα τα παιδιά συγκεντρώνονται στον ελεύθερο χώρο της αίθουσας, κάθονται στο δάπεδο και ο καθηγητής παίρνει το λόγο και κάνει ερωτήσεις στους μαθητές, βάζοντάς τους να σκεφτούν σα να ήταν ντόπιοι κάτοικοι που έζησαν τον προηγούμενο αιώνα. (15'-20' διάρκεια)

Στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα μέσω του παιχνιδιού αλλά και του διαλόγου που ακολουθεί, αποτυπώνονται στα παιδιά οι αγροτικές εργασίες, το πώς λειτουργούσαν οι κάτοικοι ομαδικά, άντρες και γυναίκες, προκειμένου να τα βγάλουν πέρα με τις απαιτήσεις της συγκεκριμένης δουλειάς. Στη συνέχεια το πρόγραμμα επικεντρώνεται στα καλλιεργήσιμα προϊόντα, τα οφέλη και την θρεπτική τους αξία, τον τρόπο αξιοποίησης και συντήρησής τους και ο εκπαιδευτικός περνάει μέσα στη συζήτηση στο παρόν και τη σημασία της σωστής διατροφής.

Έπειτα διανέμεται στα παιδιά το φυλλάδιο του εκπαιδευτικού προγράμματος. Το φυλλάδιο περιέχει κείμενο που αναφέρεται στη συγκεκριμένη εκθεσιακή ενότητα, φωτογραφίες της Έκθεσης, πληροφορίες για φρούτα, λαχανικά και λοιπά καλλιεργήσιμα προϊόντα. Περιέχει επίσης παιχνίδια όπως κρυπτόλεξο, λαβύρινθο και ερωτήσεων πολλαπλών επιλογών, πρόταση για μία ισορροπημένη, μεσογειακή διατροφή, ενδιαφέρουσες συνταγές καθώς και χώρο, όπου οι μαθητές διατυπώνουν τη δική τους προσωποποιημένη πρόταση για μια υγιεινή διατροφή.

Ο εκπαιδευτικός που συνοδεύει την τάξη παίρνει εκτός από το φυλλάδιο και ένα εκτυπωμένο τεύχος με οδηγίες για την υλοποίηση του προγράμματος, προτεινόμενα θέματα συζήτησης με τους μαθητές, καθώς κι εργασίας υπό μορφή καθηκόντων, ή υπό μορφή ενός πρότζεκτ που μπορεί να δουλέψει ολόκληρη η τάξη στην ευέλικτη ώρα του προγράμματος το διάστημα που ακολουθεί. Μπορεί επίσης να εμπλουτίσει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με κάποια αφήγηση προσωπικών του αναμνήσεων που σχετίζονται με αυτή τη θεματική.

Αξιοποιώντας τα φρούτα και τα λαχανικά που έχουν φέρει από το σπίτι οι μαθητές, γίνεται στη συνέχεια μία ψηφοφορία για να επιλεγεί το θέμα από το έργο τέχνης που θα κατασκευάσουν. Αφορμή για τη δημιουργία αυτού του έργου αποτελούν τα έργα διαφόρων εικαστικών του παρελθόντος, χαρακτηριστικά των οποίων είναι οι ζωγραφικοί πίνακες του Ιταλού ζωγράφου Αρτσιμπόλντο. Επιλέγεται μία από τις ιδέες που προτείνουν οι ίδιοι οι μαθητές και ο καθηγητής τους. (20' διάρκεια)

Τέλος, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ολοκληρώνεται με τη βιωματική εμπειρία των μαθητών, καθώς τους δίνεται η δυνατότητα να αναπαραστήσουν στον περιβάλλοντα χώρο ένα τοπικό παλιό έθιμο, που έχει σχέση με την ξηρασία κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, την «Πιρπιρίτσα». Η αναπαράσταση περιλαμβάνει μία απλή κατασκευή, μίμηση και τραγούδι. (15'-20' διάρκεια)

Τι πρέπει να προσκομίσουν οι συμμετέχοντες: ένα φρούτο ή λαχανικό που τους αρέσει

μολύβι, ψαλίδι, μπλοκ ζωγραφικής, κόλλα

Οδηγός Υλοποίησης Εκπαιδευτικού Προγράμματος «Τροφή για σκέψη» για τον εκπαιδευτικό (δευτεροβάθμια εκπαίδευση)

Ο εκπαιδευτικός συγκεντρώνει τους μαθητές στην Πρώτη ενότητα της Έκθεσης, «στο χωράφι», και ξεκινάει με ένα παιχνίδι κρυμμένου θησαυρού.

➤ Παιχνίδι κρυμμένου θησαυρού:

Αρχικά δίνουν όλοι οι μαθητές τα λαχανικά και τα φρούτα που έχουν φέρει από το σπίτι στον δάσκαλο. Χωρίζονται σε δύο ομάδες και η κάθε ομάδα παίρνει ένα καλάθι που δανείζει το Εκθετήριο. Ο δάσκαλος εξηγεί τους κανόνες του παιχνιδιού: «Όποια ομάδα λύνει πρώτη τον γρίφο θα παίρνει ένα φρούτο κι ένα λαχανικό. (Οι γρίφοι είναι δέκα, άρα κάνει ο δάσκαλος τη διαίρεση και μοιράζει ανάλογα τους καρπούς ...) Στόχος είναι να γεμίσει κάθε ομάδα το καλάθι της με καρπούς, αλλά και να βρει τον θησαυρό! Προσοχή όμως! Δεν επιτρέπεται να αγγίζουμε τα εκθέματα, δεν τρέχουμε και δεν σπρώχνουμε. Δεν υπάρχουν κρυμμένα χαρτάκια. Τους γρίφους τους διαβάζω εγώ, κι εσείς πρέπει να μου πείτε την απάντηση! Είμαστε έτοιμοι;»

Γρίφοι:

- Το χρησιμοποιεί ο αγρότης για να οργώσει, να σκάψει το χώμα. (το αλέτρι)
- Πότε γίνεται ο θερισμός; (τον Ιούνιο ή Θεριστή)
- Έτσι λέγεται το σκεύος που έχει μέσα ο αγρότης το κολατσιό του. (κλειδοπίνακο)
- Ποια δύο εργαλεία χρησιμοποιούν στον θερισμό; (δρεπάνι και λελέκι)
- Εκεί μεταφέρονται τα δεμάτια όταν τελειώσει ο θερισμός! (στο αλώνι)
- Έτσι ονομάζεται το εργαλείο που χρησιμοποιείται στο αλώνισμα! (αδοκάνη)
- Εκεί μέσα μαζεύουν τον καρπό όταν τελειώσει το λίκνισμα! (σακί ή τσουβάλι)
- Πού γίνεται η άλεση; (νερόμυλο, κυλινδρόμυλο, πετρόμυλο)
- Λέγεται έτσι το μέρος όπου καλλιεργούν τα λαχανικά για το σπίτι! (μποστάνι)
- Πού αλλού χρησιμοποιούν τα βότανα εκτός από το φαγητό; (θεραπεία, αρρώστια)

Η ομάδα με τους περισσότερους καρπούς κερδίζει τον θησαυρό - έκπληξη, μία συσκευασία με μπισκότα δημητριακών που έχει φέρει ο δάσκαλος!

➤ Διάλογος (λόγια/ερωτήσεις εκπαιδευτικού):

- Ας καθίσουμε τώρα όλοι εδώ, στο κέντρο της αίθουσας, να παίξουμε ένα παιχνίδι που βασίζεται στον διάλογο. Για να φανταστούμε λίγο όλοι ότι ζούμε εκείνη την εποχή που προβάλλεται μέσα από την Έκθεση.... Είμαστε ντόπιοι, στην οικογένειά μας είναι όλοι αγρότες...και σας ρωτώ: Τι φαντάζεστε ότι θα ήταν εκείνο, για το οποίο θα προσεύχονταν οι αγρότες συχνά και για ποιο λόγο;
- Σωστά! Ήταν μέγιστης σημασίας για τη σοδειά να μην παγώσουν οι καλλιέργειες τον χειμώνα, να μην έχει ξηρασία πολύ καιρό το καλοκαίρι, να μην τις καταστρέψουν τα ζώα ή να μην τις βρει κάποια αρρώστια.
- Ποιος θα μας πει, τι θα μπορούσε να φέρει μεγάλη χαρά σε μια οικογένεια τότε, με δύο μεγάλα παιδιά, π.χ. ένα αγόρι κι ένα κορίτσι, ηλικίας 15 και 16 χρονών;
- Το αγόρι να είναι έξυπνο, καλός μαθητής, δυνατός κι εργατικός! Το κορίτσι να είναι προκομένο, όμορφο, να φέρεται σωστά, να έχει χάρη και αν είναι κι έξυπνο ακόμα καλύτερα!
- Οι ντόπιοι έτσι όπως τους παρατηρήσατε στις φωτογραφίες της Έκθεσης, πώς μοιάζουν εμφανισιακά; Πώς θα τους περιγράφατε; (αδύνατοι, κουρασμένοι, ιδρωμένοι, περήφανοι, σοβαροί, αγέλαστοι, λεπτοί, ντυμένοι με ρούχα εργασίας, κατάκοποι, ρυτιδιασμένοι από τους κόπους μιας ζωής, ηλιοκαμένοι και γυμνασμένοι)
- Πού θεωρείται ότι οφείλεται αυτή τους η εμφάνιση; Τι έχει παίξει ρόλο;
- Λοιπόν παιδιά, πολύ σημαντικό ρόλο έπαιζε στην εμφάνιση των ντόπιων τότε εκτός από την κούραση της καθημερινότητας και η διατροφή τους! Όπως ήδη μάθαμε τα αγαθά που αποτελούσαν τη βασική τροφή των ανθρώπων τότε προέρχονταν από τις καλλιέργειες. Δεν τα αγόραζαν από μαγαζιά, Ακόμα και ο τρόπος επεξεργασίας τους γινόταν με τρόπο φυσικό και όχι χημικό, χωρίς ενίσχυση από ορμόνες ή Ε τάδε. Ακόμα και τα γλυκά ήταν σπιτικά και πολύ λιγότερο βλαβερά για τον οργανισμό και τα δόντια.
- Ποιος θυμάται να μας πει τι έπαιρναν μαζί τους για κολατσιό στο χωράφι και τι για φαγητό κατά τη μεσημεριανή ώρα ανάπαυσης; (ψωμί, τυρί, ελιές, σκορδάρι, φρούτα, νερό)
- Πολύ ωραία. Και το βασικό φαγητό στο σπίτι που το μαγείρευαν οι γυναίκες τι ήταν; (μπλουγούρι, τραχανάς, αυγοκεφτέδες, λαχανοκεφτέδες, φασολάδα, ρεβύθια, πράσα, και πιο σπάνια κοτόπουλο ή πάπια)
- Ας αφήσουμε λίγο τώρα στην άκρη το παρελθόν και ας επιστρέψουμε στο παρόν. Όλοι ακούμε σήμερα στην τηλεόραση και στο ίντερνετ για τα οφέλη της μεσογειακής διατροφής! Οι γιατροί, οι διατροφολόγοι και οι οδοντίατροι μας προτρέπουν να τρώμε υγιεινά για το καλό μας, την υγεία

αλλά και την εμφάνισή μας. Η αλήθεια είναι ότι στη χώρα μας έχουμε όλες τις εποχές του χρόνου πολύ νόστιμα φρούτα και λαχανικά. Το χειμώνα ποια λαχανικά σας αρέσει να τρώτε; Τι βάζουν στο φαγητό στο σπίτι σας οι γονείς; Ίσως να σας αρέσει και κάποιο φαγητό με όσπρια;

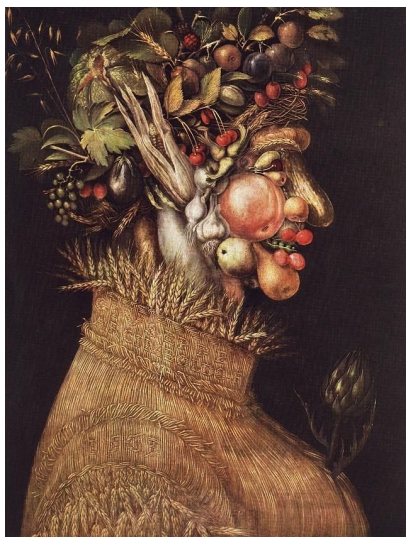
- Το καλοκαίρι ποια φρούτα σας αρέσουν; Τρώτε ποτέ καλαμπόκι ολόκληρο;

- Θα σας μοιράσω τώρα ένα εκπαιδευτικό έντυπο, που δίνει πληροφορίες για τις καλλιέργειες, αλλά και για τα οφέλη από αυτά που μας προσφέρουν! Μπορείτε να το δείτε λίγο τώρα, έχετε πέντε λεπτά και στη συνέχεια θα κάνουμε μία πρωτότυπη εικαστική δημιουργία!

➤ Χειροτεχνία/Κατασκευή:

Τα παιδιά κάθονται στο δάπεδο και έχουν τα μπλοκ ζωγραφικής και τις κασετίνες τους, ενώ ο δάσκαλος έχει όλα τα φρούτα και τα λαχανικά που έχουν φέρει τα παιδιά και χρησιμοποιήθηκαν ήδη στο παιχνίδι του κρυμμένου θησαυρού. Το εικαστικό έργο θα είναι ένα κολάζ από λαχανικά και φρούτα! Μπορούν να τα κόψουν σε σχήματα που τους αρέσουν, να τα συνθέσουν όπως θέλουν, να έχει ταυτόχρονα και ζωγραφισμένο θέμα σαν σκίτσο, ή με χρώματα....

Πηγή έμπνευσης αποτελούν οι πίνακες ζωγραφικής του Ιταλού ζωγράφου Τζουζέπε Αρτσιμπόλντο. Ο δάσκαλος δείχνει κάποια έργα του συγκεκριμένου ζωγράφου στους μαθητές.

Πληροφορίες για τα έργα του συγκεκριμένου ζωγράφου:

https://el.wikipedia.org/wiki/Τζουζέπε_Αρτσιμπόλντο

➤ Αναπαράσταση από το έθιμο της Πιρπιρίτσας:

Η Πιρπιρίτσα είναι ένα έθιμο που έχει ξεχαστεί. Τα παιδιά δεν την τραγουδούσαν μία συγκεκριμένη μέρα του έτους, αλλά κάποια μέρα εντός του καλοκαιριού, όταν επικρατούσε φοβερή ξηρασία. Για να την τραγουδήσουν, τα παιδιά έφτιαχναν πρώτα το ομοίωμα της Πιρπιρίτσας. Κόβοντας αγριόχορτα έφτιαχναν ένα δέμα, το οποίο πίεζαν κι έδεναν με έναν σπάγκο στη μέση, χωρίζοντάς το έτσι δε δύο μέρη. Το επάνω μέρος, που ήταν πιο μικρό, το σκέπαζαν με ένα μαντήλι και ήταν το κεφάλι της. Το κάτω, που ήταν πιο χοντρό, ήταν το σώμα της. Ανάμεσα στο κεφάλι και το σώμα έδεναν ένα οριζόντιο ξύλο, που ήταν τα χέρια. Δύο παιδιά κρατούσαν την Πιρπιρίτσα από τα χέρια και όλα μαζί πήγαιναν από το ένα σπίτι στο άλλο και τραγουδούσαν στη νοικοκυρά του σπιτιού:

Πιρπιρίτσα πιρπατεί

το Θεό παρακαλεί

Θε μου βρέξι μια βροχή,

μια βροχή βασιλική

για τα σάρια, για τα κρ'θάρια

για τ' Θεού τα παρασπόρια.

Γούρνες, γούρνες το νερό,

'βλάκι, 'βλάκ' μι το τσαπί.

Με το καρδάρ' Θε μ' να ρίξ'ς.

Η νοικοκυρά έριχνε λίγο νερό στο κεφάλι της Πιρπιρίτσας και λίγο στα κεραμίδια του σπιτιού, συμβολικά, για να τρέξει αντίστοιχα το νερό της βροχής μετά τα «παρακάλια». Και βέβαια, έδινε και κάτι στα παιδιά, τα οποία χαρούμενα πήγαιναν στο επόμενο σπίτι.

➤ Θέματα για εργασία/πρότζεκτ:

Μεσογειακή διατροφή: οφέλη
Παραδοσιακά φαγητά στην Ελλάδα
Ήθη κι έθιμα σήμερα
Ο σύγχρονος τρόπος καλλιέργειας
Οι καρποί της φύσης στην τέχνη
Θεραπευτικές ιδιότητες βοτάνων

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για ομάδες (γκρουπ) ενηλίκων

Το τρίτο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, που απευθύνεται σε ενήλικες, ή αλλιώς σε άτομα ηλικίας άνω των 18 χρονών, **εστιάζει** στην 2^η Θεματική Ενότητα της Έκθεσης, που αφορά στη ζωή και τις δουλειές του σπιτιού. Το πρόγραμμα αναφέρεται στην **ύφανση**, από τα στάδια επεξεργασίας του μαλλιού μέχρι τα είδη ένδυσης και υφαντών, τα σχέδια και τη χρήση τους.

Στόχος του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι ασφαλώς η επαφή των συμμετεχόντων με το γνωστικό αντικείμενο της Έκθεσης, μέσω της βιωματικής εμπειρίας που συνεπάγεται η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα και συγχρόνως ο προβληματισμός για τις συνθήκες διαβίωσης, την επίπονη και πολύωρη χειρονακτική εργασία δημιουργίας του νήματος και του υφαντού, τα ζωικά προϊόντα (μαλλί, δέρμα) που αποτέλεσαν την βασική πηγή ένδυσης των ντόπιων κατά το πρόσφατο παρελθόν.

Τίτλος του προγράμματος: «Της νύφης τα προικιά.»

Δομή του προγράμματος:

Τα σεντούκια που φιλοξενεί η Έκθεση και είναι γεμάτα καλοδιπλωμένα υφαντά και ρούχα, ανοίγουν με προσοχή από τον υπεύθυνο του Εκθετηρίου και οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα επίσης προσεκτικά να βγάλουν και να ξεδιπλώσουν τα υφαντά, απλώνοντάς τα επάνω στο κρεβάτι, να τα πιάσουν και να τα περιεργαστούν από κοντά. Παρατηρούν τις διαφορές σε μεγέθη, σχέδια, τρόπο ύφανσης, τα κρόσια, το σφιχτό ή το μαλακό υφάδι, θαυμάζουν και σχολιάζουν. (15'-20' διάρκεια)

Έπειτα όλη η ομάδα κάθεται σε κύκλο και όλοι όσοι έχουν φέρει μία παλιά οικογενειακή φωτογραφία, της περιόδου που πραγματεύεται η Έκθεση, την δείχνουν και στους υπόλοιπους και δίνουν πληροφορίες σχετικά με την ένδυση των συγγενικών τους προσώπων στη φωτογραφία. Γίνεται σύγκριση παραδοσιακών φορεσιών ανά τόπο και ηλικία. (15'-20' διάρκεια)

Στη συνέχεια, σε ειδικά κατασκευασμένο τελάρο υφαντικής, μία απλουστευμένη εκδοχή του αργαλειού που προορίζεται για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, όλα τα μέλη της ομάδας θα έχουν την ευκαιρία να καθίσουν και να δοκιμάσουν να υφάνουν, παίρνοντας μια μικρή γεύση από την υπέροχη αυτή λαϊκή τέχνη, αλλά και βάζοντας τον εαυτό τους να

ταυτιστεί με μία «υφάντρα» του περασμένου αιώνα. Κόπος και μεράκι, κούραση και υπομονή, αγάπη, δημιουργία, ικανοποίηση, περηφάνια είναι αισθήματα που βίωναν οι γυναίκες της εποχής εκείνης, μέσα από τη συγκεκριμένη δουλειά. (20'-30' διάρκεια)

Αφού ολοκληρώσουν την εμπειρία της ύφανσης με τον παραδοσιακό τρόπο, τους διανέμεται το φυλλάδιο του εκπαιδευτικού προγράμματος. Το φυλλάδιο περιέχει σύντομο κείμενο που αναφέρεται στη συγκεκριμένη εκθεσιακή ενότητα, φωτογραφίες της Έκθεσης, τον μύθο της Αράχνης, στίχους δημοτικών τραγουδιών, παραπομπές σε συνδέσμους στο διαδίκτυο με σχετικά βίντεο.

Τι πρέπει να προσκομίσουν οι συμμετέχοντες: παλιά φωτογραφία με εμφανή ένδυση

Προτεινόμενη εκπαιδευτική δράση για όλες τις ηλικίες επισκεπτών

Η πρόταση αφορά μία βιωματική εμπειρία των επισκεπτών. Σε αυτή τη δραστηριότητα τους δίνεται η δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν δύο παραδοσιακά εργαλεία, τη χειρόμπλα και το γουδί, και να αλέσουν μικρή ποσότητα από σιτάρι ή κάποιον άλλο καρπό στο γουδί, ο καθένας με τη σειρά. Στη συνέχεια, επιλέγεται ανάλογα με την εποχή που γίνεται το πρόγραμμα και τη γιορτή που πλησιάζει και όλοι μαζί οι συμμετέχοντες παρασκευάζουν το προζύμι. Κοσκινίζουν το αλεύρι με τη σήτα, φτιάχνουν το ζυμάρι μέσα στο σκαφίδι και το ζυμώνουν. Χρησιμοποιώντας τον πλάστη πλάθουν και στη συνέχεια διακοσμούν τον δικό τους «άρτο τον επιούσιο» και φτιάχνουν την κυρά Σαρακοστή, τα Λαζαράκια, «κεντημένο» ψωμί, την «περδίκια» της νύφης, την κουλούρα των Χριστουγέννων, πρόσφορα με την χρήση σφραγίδας. Κατά τη διάρκεια του ζυμώματος οι συμμετέχοντες ακούνε παραδοσιακά τραγούδια της περιοχής. Στο τέλος, κάποιος εθελοντής από την ομάδα αναλαμβάνει να πάρει και να ψήσει σπίτι του τα όσα έφτιαξαν και να τα μοιράσει στη συνέχεια σε όλους. (20'-30' διάρκεια)

Τι πρέπει να προσκομίσουν οι συμμετέχοντες: αλεύρι και ποδιά

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πληροφορίες για προγραμματισμό επίσκεψης του Εκθετηρίου Ιτέας και συμμετοχής σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Κάθε Τρίτη και Πέμπτη¹ το Εκθετήριο είναι ανοιχτό στις σχολικές ομάδες ή τις ομάδες (γκρουπ) ενηλίκων, που επιθυμούν να περιηγηθούν μόνες τους στις εκθέσεις, ή και να πάρουν μέρος στο ειδικά σχεδιασμένο ανά περίπτωση εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αντλήσουν από τον «οδηγό επισκέπτη» του Εκθετηρίου υλικό σχετικά με τη μόνιμη έκθεση και τα αντικείμενα της συλλογής, προκειμένου να προετοιμάσουν τη δική τους ξενάγηση. Ο οδηγός διατίθεται σε ψηφιακή μορφή, όπως επίσης και το φυλλάδιο του εκπαιδευτικού προγράμματος. Το προσωπικό του εκθετηρίου βρίσκεται στη διάθεση των ενδιαφερόμενων για απορίες ή συμπληρωματικές πληροφορίες.

Τα ραντεβού για τις ελεύθερες ομαδικές επισκέψεις και τα εκπαιδευτικά προγράμματα κλείνονται τηλεφωνικά. Ο μέγιστος αριθμός συμμετεχόντων ανά επίσκεψη ορίζεται αυστηρά στα 25 άτομα (ένα σχολικό τμήμα), ενώ απαραίτητη είναι η συνοδεία και επιτήρηση των μαθητών από εκπαιδευτικό (ιδανικά 2 εκπαιδευτικοί όταν πρόκειται για μεγάλο τμήμα). Τόσο η επίσκεψη στο Εκθετήριο, όσο και η συμμετοχή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα είναι δωρεάν. Λίγες ημέρες πριν την επίσκεψη συνιστάται να γίνεται επιβεβαίωση του ραντεβού τηλεφωνικά.

Η φωτογράφιση και η βιντεοσκόπηση στους χώρους των εκθέσεων επιτρέπεται, εφόσον οι λήψεις είναι ερασιτεχνικές, στη δε έκθεση των παραδοσιακών ενδυμασιών εφόσον δεν γίνεται χρήση φλας. Η κατανάλωση τροφίμων και ροφημάτων εντός του Εκθετηρίου δεν επιτρέπεται. Οι επισκέπτες μπορούν να κολατσίσουν στον κήπο, πριν ή μετά την είσοδό τους στην Έκθεση.

Το Εκθετήριο απευθύνει παράκληση σε όλους τους επισκέπτες για τήρηση των κανόνων τάξης και καθαριότητας και την ρίψη των απορριμμάτων –σακούλες, αλουμινόχαρτα, κουτάκια από χυμούς- στους διαθέσιμους κάδους.

Το Εκθετήριο διατηρεί υποδομές ΑμΕΑ και κοινόχρηστα wc για τους επισκέπτες, ενώ δεν λειτουργεί για την ώρα κάποιο καφέ ή πωλητήριο.

Σας ευχαριστούμε και σας ευχόμαστε να απολαύσετε την επίσκεψη του Εκθετηρίου Ιτέας!!

Υπεύθυνος Εκθετηρίου:

Τηλέφωνο επικοινωνίας:

Ωρες λειτουργίας Εκθετηρίου:

Βρισκόμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε πληροφορία, ή διευκρίνιση.

Με Εκτίμηση
για την

ΣΑΜΑΡΑΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε. - ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

ΣΑΜΑΡΑΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε. - ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ
ΣΑΜΑΡΑΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ & ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ
26^{ης} ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 43, Τ.Κ. 546/27 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ.: 2310 552110, 2310 552144 - FAX: 2310 552107
Α.Φ.Μ.: 998975567 - Α.Ο.Υ.: Φ.Α.Ε. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΑΡ. Γ.Ε.ΜΗ.: 117398504000 - Α.Μ. Τ.Ε.Ε.: 7037

Δημήτρης Ν. Σαμαράς
Πρόεδρος & Δ/νων Σύμβουλος, Νόμιμος Εκπρόσωπος